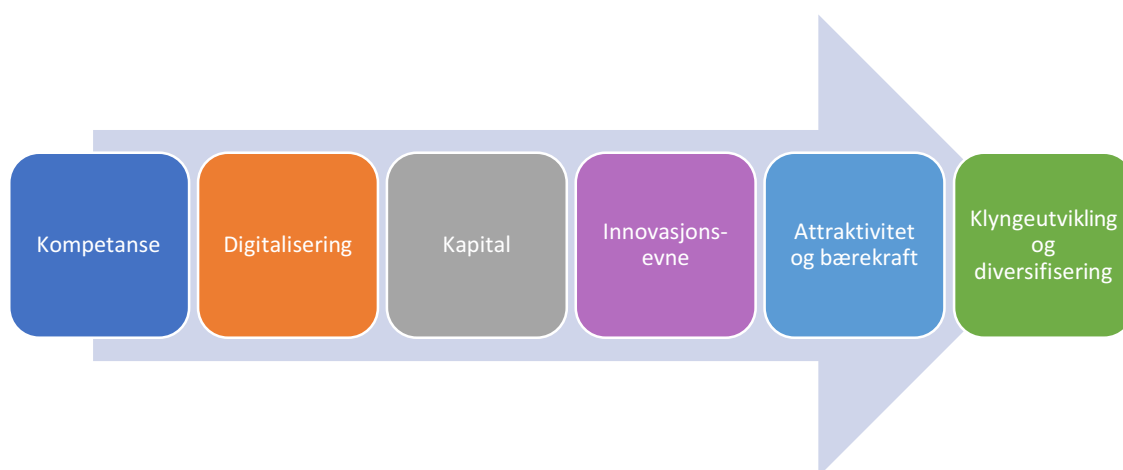

GREATER STAVANGER

HANDLINGSPLAN 2018

Forord	3
Strategisk grep 1 - Kompetanse	4
Strategisk grep 2 - Digitalisering	8
Strategisk grep 3 - Kapital	12
Strategisk grep 4 - Innovasjonsevne	14
Strategisk grep 5 - Attraktivitet og bærekraft	17
Strategisk grep 6 – Klyngeutvikling og diversifisering	23

Forord

Stavangerregionen skal være storbyregionen i Norge med høyest verdiskapingsevne og konkurransekraft! Denne målsettingen er nedfelt i Strategisk Næringsplan 2018-2025 og underbygges av delmålene om å;

- videreutvikle og skape høyproduktive arbeidsplasser
- utvikle en bærekraftig og diversifisert næringsstruktur.

Handlingsplanen er bygd opp på sammen måte som strategisk næringsplan, med de seks strategiske grepene som kapittelinnledning. Dette for å skape transparens og sammenheng mellom strategien og Greater Stavangers konkrete prosjekter, mål og tiltak for 2018.

Handlingsplanen innebærer en tydeligere prioritering på noen områder. Dette gjelder spesielt prosjektet *Invest In Stavanger Region*, som har som formål å intensivere og profesjonalisere arbeidet med å attrahere bedrifter, arbeidsplasser og kapital til regionen.

Klyngeutvikling og utvikling av flere «nye næringer» står sentralt i Handlingsplanen. Dette gjelder både utvikling av de etablerte klyngene, posisjonering og utvikling av nye klyngeinitiativ, samt utvikling av bedriftsnettverk – for å styrke regionens konkurranseevne og bidra til et bredere næringsgrunnlag.

I tillegg er arbeidet med strategisk utvikling av rutetilbudet ved Sola flyplass et høyt prioritert arbeid. Innsatsen må økes vesentlig for å holde tritt i konkurranse med bla Bergen, som har en vesentlig mer diversifisert næringsstruktur enn vår region og som har klart å bygge opp rutetilbudet i perioden hvor vi har mistet flere flyruter.

Sist men ikke minst, tar Greater Stavanger på seg lederskapet for gjennomføring av Strategisk Næringsplan. Vi kommer til å organisere dette arbeidet på en måte som skal sikre at den brede involveringen vi skapte ved utarbeidelse av planen, videreføres til en bred mobilisering av innsats og tiltak for næringsutvikling i regionen.

Utfordringene og mulighetene når det gjelder næringsutvikling er mange - og våre samlede ressurser til utvikling av en attraktiv og næringsvennlig region, samt til næringsmessig omstilling, er knappe. I vårt arbeid med strategi og handlingsplaner, og i daglig oppfølging, er vi opptatt av gode sammenhenger mellom eget planverk, kommunenes og fylkeskommunens planer og tiltak. Gjennom samhandling og samarbeid vil vi sikre at vi arbeider mot samme mål på en rasjonell og effektiv måte.

Vi ser frem til fortsatt godt samarbeid med partnerkommuner, næringsliv og academia i 2018!

Kristin Reitan Husebø
Administrerende direktør

Handlingsplan 2018 – Greater Stavangers prosjekter og satsinger

Strategisk grep 1 - Kompetanse

Greater Stavanger har en etablert arbeidsform som innebærer utstrakt samarbeid i prosjekter med aktører innen academia, næringsliv og offentlig sektor. Vi anerkjenner betydningen av et sterkt UiS og sterke fag- og forskningsmiljøer for regionens næringsutvikling. Det er svært viktig for oss å videreføre samarbeidet mellom utdanning, forskning og næringsliv i vår oppfølging av strategisk næringsplan og i Greater Stavangers prosjekter forøvrig.

Strategisk næringsplan – iverksettelse, måling og resultatoppfølging

I prosessen med å utarbeide strategisk næringsplan er det vist et sterkt regionalt eierskap og engasjement blant aktører i næringslivet og sentrale private og offentlige institusjoner. Aktørene som har vært involvert vil i mange tilfeller være de som har posisjon, eierskap og handlekraft også til å bidra til gjennomføring av planen. For «å sette handling bak ord» og stimulere til at regionen samarbeider mot felles mål, vil Greater Stavanger bygge videre på dette engasjementet, blant annet ved å invitere gruppeledere og arbeidsgrupper til regelmessige møter, for å følge opp utvikling, tiltak og resultater innen de respektive områder.

Målsetting 2018 og videre:

- Det vil bli utarbeidet et system for å måle resultatene av Strategisk næringsplan.
- Arbeidet med å utvikle et slikt system vil starte i 2018.
- Målsettingen er at man skal kunne følge utviklingen underveis for å se hva som er oppnådd i perioden.

Årskonferansen

Årskonferansen er et viktig redskap for Greater Stavanger for å utøve funksjonen som regional tankesmie. Konferansen setter viktige forhold for regionens utvikling på dagsordenen, i perspektiver som omfatter både nærings- og samfunnsutvikling. Konferansen skal gi kunnskap og formidle scenarier som er nyttige i langtidsplanlegging for aktører i både privat og offentlig sektor. Målgruppen er toppledere og øvrige beslutningstakere i partnerkommuner, offentlig sektor forøvrig, academia og næringslivet.

Analyser og rapporter blir utarbeidet til konferansen for å hjelpe partner-kommunene våre i deres arbeid med å analysere og forstå samfunnsutviklingen. Slike rapporter utarbeides av eksterne kunnskapsmiljø, men også fra Greater Stavangers eget arbeid med analyser og kunnskapsinnhenting.

Målsetting for konferansen i 2018:

- Være Stavanger-regionens viktigste konferanse om næringsutvikling.
- Formidle viktig kunnskap som benyttes i kommunenes langtidsplanlegging.
- Fungere som en samhandlingsarena for beslutningstakere innen privat/offentlig/akademia.
- Konferansen skal ha mellom 200 og 300 deltakere.
- Generere omtale i media omkring de tema som belyses.

Tema for årskonferansen i 2018 er ennå ikke fastsatt.

Norway Pumps & Pipes

Norway Pumps & Pipes er et initiativ som tilrettelegger for kompetanse- og teknologioverføring mellom ulike fagområder, som medisin og energinæringen. Modellen er hentet fra Houston som har utviklet og benyttet tiltaket med suksess. Norway Pumps & Pipes vektlegger å finne innfallsvinkler og samarbeidsmodeller tilpasset spisskompetansen og teknologien i vår region. Greater Stavanger har vært koordinator og pådriver for prosjektet som startet i mars 2015, og leder i dag styringsgruppen.

Stavanger regionen har verdensledende fagmiljø, kompetanse og teknologi innenfor energisektoren. I en situasjon med nedgang i oljesektoren og behov for omstilling innenfor helsesektoren, ønsker Norway Pumps & Pipes å skape en arena for overføring av kompetanse og teknologi mellom sektorene. Visjonen er å skape samhandlingsarenaer på tvers av sektorer der forskere kan vise frem sine metoder og dermed skape nye ideer om løsninger og bruk av teknologi og kompetanse. På sikt vil dette kunne bidra til å skape flere arbeidsplasser.

Interessen fra nasjonalt nivå har vært stor helt fra starten, og som et ledd i regjeringens tiltakspakke for økt sysselsetting, ble Norwegian Pumps & Pipes i 2016 tildelt et statlig tilskudd på 5 mill. kr. Regjeringen framhever at Norwegian Pumps & Pipes vil kunne bidra til å sikre nye innovative løsninger og støtte opp under helse og omsorg som et næringspolitisk satsningsområde, i tråd med den statlige HelseOmsorg21-strategien.

Erfaring fra årene 2016 til 2017 viser at Pumps & Pipes innehar en viktig rolle som tilrettelegger av kunnskapsoverføring på tvers av sektorene. Det har vært arrangert en serie med fagseminar og arbeidsmøter, noe som blant annet har resultert i en rekke forprosjekter.

Styringsgruppen til Norway Pumps & Pipes består av Greater Stavanger, SUS, IRIS, UiS, NOV, Stavanger kommune, Validé, og Norwegian Smart Care Cluster. Det er opprettet en bred referansegruppe med deltakelse fra industrien. Greater Stavanger deltar aktivt i styringen av prosjektet, men prosjektledelsen ble i 2016 overført til IRIS som har ansatt prosjektleder.

Målsetting 2018:

- Sikre finansiering for videre drift av prosjektet.
- Legge til rette for teknologioverføring gjennom en serie fagseminarer og møteplasser på tvers av sektorene.
- Gjennomføre et større Norway Pumps & Pipes seminar i oktober 2018.

Mulighetsterminalen

Mulighetsterminalen er et tilbud til arbeidsledige i regionen. Hensikten er å beholde verdifull kompetanse og skape nye muligheter ved at arbeidsledige klarer å skaffe seg ny jobb, eller skape sin egen arbeidsplass. Prosjektet ledes av Greater Stavanger i tett samarbeid med NAV og Stavanger Kommune.

Mulighetsterminalen har i 2017 fokusert på informasjonsmøter for de som akkurat har begynt på dagpengeordningen og de som snart har brukt opp sin rett til dagpenger. En stor del av vår aktivitet er for de som har vært på dagpenger i rundt ett år. Her er det viktig å skape kontakt og aktiviteter som stimulerer til økt aktivitet og tanken på mobilitet. Aktivitetene *Jobbdrøs* og *Jobbmuligheten* (for ungdom i aldersgruppen 18 - 30 år) er godt etablert. Der presenteres reserverte ledige stillinger gjennom NAV marked.

Hittil i år har det vært mer enn 12.000 personer innom Mulighetsterminalen. I 2016 var det ca 6.500 personer. Vi vil fortsette å fokusere på *Jobbmesser* hvor arbeidsgivere kommer og presenterer ledige stillinger og muligheter rundt om i landet. Her har lokale, nasjonale og internasjonale rekrutterere og bedrifter vært på besøk. Vi opprettholder vår aktivitet på Bryne som er veldig godt besøkt arrangement.

Propellen er en nettverksarena hvor vi skal inspirere, informere og dele våre gjesters betraktninger og hjelpe de arbeidsledige i jakten på en ny jobb.

Målsetting 2018:

- Skape muligheter nye for de arbeidsledige. Primært: få dem ut i arbeid, eller at de skaper sin egen arbeidsplass.
- Opprettholde tilbudet med informasjonsmøter, *Jobbmesser*, *Jobbdrøs*, *Jobbmuligheten* og *Propellen* ut 2018.
- Videreutvikle konsepter i takt med endrede behov og muligheter.

Europakontoret

Greater Stavanger samarbeider tett med Stavangerregionens Europakontor i prosjekter, kompetanse og administrasjon. Samarbeidet gir Greater Stavanger særlig tilgang til kompetanse knyttet til EU prosjekter og internasjonale nettverk. Stavangerregionens Europakontor (SrE) har vært drevet siden 1993 som et ledd i regionens tilstedeværelse i Europa. Dette sikrer nærhet til EUs beslutningsmekanismer og muligheter til å følge relevante politiske felt på nært hold. Kontoret i Brussel sikrer et bredt kontaktnett av både offentlige og private aktører på europeisk, nasjonalt og regionalt nivå. Dette bidrar til å øke innovasjonsevnen til det lokale næringslivet i regionen og Greater Stavanger har et eget ansvar for å sikre tette bånd mellom regionens aktører og Europakontorets arbeid med prosjekt og læring.

Felles prosjekter mellom Greater Stavanger og Stavangerregionens Europakontor i 2018:

- Stavanger Smart Region
- Nordic Edge
- Europeiske helsenettverk som EIP AHA og Coral

Målsetting 2018:

- Bidra til å skape internasjonale nettverk for regionen
- Bidra til prosjekt og læring
- Organisere og gjennomføre 3-4 nettverksmøter i Stavanger Smart Region
- Mobilisere regionen til deltakelse i seminarer og prosjektverksted hvor Europakontoret er arrangør eller medarrangør
- Mobilisere og motivere regionen til deltakelse i prosjekter, nettverk og møteplasser i Europa

Strategisk grep 2 - Digitalisering

Digitalisering er en global trend som innebærer betydelige muligheter og trusler når det gjelder næringsutvikling og sysselsetting. Det får store konsekvenser for både eksisterende næringer og nye. Utviklingen globalt er så kraftfull og den skjer så raskt at her må regionen tilrettelegge for at næringslivet kan ta del i utviklingen på en positiv måte.

Stavanger Smart Region

Greater Stavanger har gjennom flere år og flere prosjekter vært initiativtaker og pådriver for utvikling av regionen som en Smart region.

For offentlig sektor er gevinsten ved å satse på smart-teknologi åpenbar. Selv om det finnes mange undersøkelser som viser at det globale markedet for slik teknologi de nærmeste årene vil bli meget stort, er det likevel en lang vei fram for den enkelte bedrift som ønsker å finne sin markedstilpassing. Greater Stavanger ønsker derfor å konsentrere sin satsing på dette området om prosjekter og aktiviteter som bidrar til å løfte fram en konkurransedyktig, regional smart-næring.

Gjennom kontakt med partnerne, har både Greater Stavanger og Stavangerregionens Europakontor oppfattet et tydelig ønske om kunnskapsdeling og koordinering på tvers av kommunegrensene knyttet til smartutvikling og til næringsutvikling omkring smartby-løsninger. Enkelte kommuner i regionen har kommet et godt stykke på vei i sitt arbeid når det gjelder smarte løsninger og er bevisst i sin profilering i forhold til dette. Andre har gjort mye som kan forstås som smart, uten at det presenteres under Smart begrepet. Flere kommuner engasjerer seg i europeiske og nasjonale prosjektsøknader, plattformer og nettverk, og utvikler strategier for smart samfunnsutvikling og digitalisering. Triangulum og Nordic Edge Expo har også bidratt til interesse for smartbykonseptet i Stavangerregionen. Gjennom møteserien og konseptet *Stavanger Smart Region*, som ble etablert i 2017, skal Greater Stavanger bidra til læring, samhandling og utvikling blant/mellom partnerkommunene. Kommunene inviteres inn for å dele kunnskap, skape synergier og bidra til næringsutvikling på dette viktige området.

Målsetting 2018:

- I samarbeid med Stavangerregionens Europakontor videreføre konseptet og møterekken *Stavanger Smart Region*.
- Gjennom ovennevnte tiltak bidra til bedre kobling mellom partnerkommuner og næringsliv, for å akselerere næringsutvikling på Smart området.

Triangulum

Triangulum-prosjektet er et fyrtårnsby-prosjekt og del av EUs forsknings- og innovasjonsprogram Horisont 2020, som har som formål å vise, dele og gjenta smarte løsninger. Prosjektet tar for seg utfordringer knyttet til klima og miljø gjennom tiltak som skaper integrerte løsninger for IKT, energi og mobilitet.

Overordnet målsetting er EUs klima- og energimål, som inkluderer reduksjon av utslipp, økt energieffektivisering og økt bruk av fornybar energi. Stavanger kommune har prosjektlederansvaret, og hovedpartnerne består ellers av Lyse Energi, Rogaland fylkeskommune, Universitetet i Stavanger og Greater Stavanger. Stavanger er fortsatt den eneste byen i Norge med status som fyrårnsby i Horisont 2020-programmet.

Greater Stavangers rolle i Triangulum-prosjektet er kommunikasjon for å spre prosjektets kunnskap og erfaringer om integrerte løsninger, samt utveksling av beste praksis til regionens kommuner og aktører. Greater Stavanger deltar dessuten i det overordnede internasjonale kommunikasjonsarbeidet for prosjektet. Vi er representert i eiergruppen, styringsgruppen og regnskapsgruppen som er opprettet lokalt.

Det å ha ansvar for kommunikasjonsarbeidet, betyr at Greater Stavanger tilrettelegger for møteplasser, dialog, informasjonsspredning gjennom sosiale medier og ellers, samt lokale studieturer for å vise hva som skjer i prosjektet.

De 5 lokale partnerne i regionen har følgende leveranser i prosjektet:

- Systemer for energistyring og innovative videoløsninger
- Ny energisentral basert på minimum 75% fornybare energikilder
- Tre batteridrevne busser blir testet ut i ordinær rutetrafikk
- Store datamengder samles i en nettskyløsning
- Erfaring og kunnskap fra prosjektet deles og formidles både lokalt og internasjonalt.

Målsetting 2018:

- Hovedaktivitet for Greater Stavanger vil være å lede arbeidet med å få utviklet og produsert filmer og informasjonsmateriell til bruk i sosiale medier og andre kanaler, for å vise hva Triangulum-prosjektet betyr for regionens innbyggere.
- Det blir fokusert på å kommunisere de faktiske effektene av de 5 prosjektene som nå er installert i regionen.
- Greater Stavanger vil på bakgrunn av Triangulum prosjektet og andre beslektede initiativ bidra til å posisjonere regionen som pilotregion og testarena blant annet innen innovativ og bærekraftig mobilitet, smartby, helse- og velferds-teknologi, energi- og industriproduksjon.

Morgendagens Industri

Informasjonsteknologiens påvirkning på industrielle prosesser øker raskt i omfang. I forbindelse med den industrielle utviklingen er det blitt klart at Norge som helhet har behov for økt kompetanse og bedre arenaer, både teknologisk og forretningsmessig, for de muligheter som samlebegrepet "digitalisering" innebærer for norsk næringsliv. I begrepet digitalisering inngår blant annet Tingenes Internett (IoT), Big/Smart Data, Kunstig Intelligens, Smart Industri, Industri 4.0, Maskinlæring, Sensorteknologi, 3D Printing/adaptive produksjonsprosesser, automasjon, robotisering med mer. Dette representerer en helt ny virkelighet som regionens næringsliv må forholde seg til og delta i utviklingen av.

I den sammenheng har Greater Stavanger jobbet med å få etablert en node av Digital Norway sin satsing i vår region. Digital Norway – Toppindustrisenteret AS er et næringslivsdrivet initiativ for å digitalisere norske virksomheter. Initiativet sikter mot å bli en arena som bygger, knytter sammen og sprer digital kompetanse og driver digitaliseringsprosjekter på tvers av selskaper og bransjer over hele landet. Toppindustrisenteret AS er kraftsenteret og navet i flere ekspertnettverk og er lokalisert i Forskningsparken på Blindern i Oslo. Selskapet er et ideelt, (non-profit) aksjeselskap med 15 ledende norske selskaper som eiere, og med store offentlige brukere som strategiske medlemmer. Lyse er partner i Digital Norway.

Arbeidet med å få en node til regionen vil fortsette i 2018 i tett samhandling med aktører som Lyse, Næringsforeningen, Valide, UIS og klyngeinitiativene.

Videre vil Greater Stavanger jobbe med å beskrive og fortelle historien om regionen sin ekspertise innen simulering som blant annet omfatter: SAFER, helikopter-simulatoren på Sola, NOV og MH sine simuleringsmiljø, og andre leverandørbedrifter som utvikler løsninger og bruker teknologien.

Greater Stavanger leder et nettverk for 13 bedrifter i regionen innen automasjon og elektronikk. I 2017 har nettverket hatt 4 samlinger for å bli bedre kjent med hverandres kompetanse- og teknologiområder, og identifisere felles problemstilling og områder bedriftene kan samarbeide. Følgende bedrifter deltar i nettverket; ABB Robotics, Laerdal Medical, Zaptec, Roxar, Westcontrol, Westcontrol Robertson, Kverneland Group, Creator Makerspace, IKM Electro, Tine Meieri Jæren, Bartec-Pixavi, Trolltunga Robotics og UiS.

Målsetting 2018:

- Posisjonere regionen som en node i Digital Norway i tett samhandling med sentrale aktører og klyngeinitiativ. Målet er å få status som ekspertnode for olje- og gassindustrien til Stavanger-regionen.
- Kartlegge, beskrive og synliggjøre regionens ekspertise innen simulering og robotisering.
- Greater Stavanger vil fortsette å fasilitere nettverket innen automasjon og elektronikk for å bidra til at bedriftene utvikler et sterkt fundament for samarbeid.

Smartkommune-prosjektet

Prosjektet er et sentralt virkemiddel for å sikre et samordnet tilbud av elektroniske tjenester innenfor plan- og byggesaksbehandlingen, slik at kommunene i regionen framstår som mest mulig enhetlige, effektive og tilgjengelige for næringslivet.

Det er i løpet av prosjektet satt i verk en rekke prosesser og tiltak for å koordinere, effektivisere og digitalisere kommunenes rutiner og arbeidsprosesser innen plan-, byggesak- og geodata. Det er også etablert en felles digital kartportal for deltakerkommunene. For kommunene har prosjektet virket både kompetansehevende og effektiviserende, derfor er også tillitsvalgte representert i styringsgruppa.

Foreløpig siste fase i prosjektet har bestått i å implementere en felles webportal for plan- og byggesaksdialog, der brukerne gis nettbasert innsyn i saksbehandlingsprosessene, og mulighet for å sende søknader og uttalelser digitalt. Slike selvbetjeningsløsninger har bl.a. vist seg å dempe de daglige henvendelsene til plan- og byggesakspersonell i kommunene, som dermed kan fokusere mer på selve saksbehandlingen. Siden dette er et pilotprosjekt, fikk Greater Stavanger i sin tid et statlig tilskudd på nærmere 800.000 kr til subsidiering av anskaffelsen, noe som dempet kommunenes kostnader betydelig. Kommunalministeren tok selv initiativ til å bli orientert om systemene og arbeidsmetodene for et par år siden.

Den siste nyvinningen er automatisk genererte situasjonskart, som tar selvbetjeningsfunksjonene et langt skritt videre, og som medfører at kommunene mottar søknader med mye høyere kvalitet på kartgrunnlaget.

I de siste årene er det satt i gang mange effektiviseringsprosjekter på nasjonalt nivå, både ved endringer i lov og forskrift, og tilrettelegge for digitale løsninger. Smartkommune skal være et viktig redskap for at kommunene er orientert om dette arbeidet, tar nye løsninger tidlig i bruk, og selv aktivt deltar i utviklingsarbeidet.

Erfaringsutveksling og samordning av rutiner og maler er en viktig del av smartkommune sitt arbeid.

Målsetting 2018:

- Vurdere om metodikken bak Smartkommune-prosjektet har overføringsverdi til andre digitaliseringsprosjekter på tvers av kommunegrenser.
- Videreføre og utvikle løsningen på en kostnadseffektiv måte.
- I desember 2017 tar styringsgruppa stilling til nye aktiviteter for 2018.

Strategisk grep 3 - Kapital

Tilgang på risikokapital er en forutsetning for å kunne stimulere til vekst og utvikle et bredere næringsliv i regionen. I dag er dessverre situasjonen den at vi, tross god tilgang på kapital generelt i samfunnet, i liten eller ingen grad har tilgang til risikokapital innen andre næringsområder enn olje og gass. Dette er et område Greater Stavanger har økt fokus på, bla gjennom arbeidet for å få Fornybarfondet til regionen.

MIT REAP (Regional Entrepreneurship Acceleration Program ved MIT i Boston)

MIT REAP er verdens fremste program for å utvikle og forbedre innovasjons- og entreprenørskapsstrategier på regionalt nivå. Hensikten med programmet er å stimulere og akselerere innovasjonsdrevet entreprenørskap. Prosjektet favner næringsklyngene knyttet til havrommet (olje & gass, marint og maritimt), i Ålesund, Bergen, Kristiansand og Stavanger.

Greater Stavanger sin rolle i prosjektet er å være regional koordinator for Stavanger-regionen/Rogaland. Vår region har to deltakere i kjerneteamet som jobber på tvers av Sørvest-Norge: Kristin Reitan Husebø (Greater Stavanger) og Tore Medhus (SR-bank). I den rådgivende styringsgruppen, sammen med flere departementer og statlige institusjoner som Forskningsrådet og Innovasjon Norge, deltar Birger Haraldseid fra Greater Stavanger. MIT i Boston er faglig ansvarlig, og professor Torger Reve fra BI er leder av det norske teamet.

En av premissene for å lykkes med å akselerere regionalt entreprenørskap er å få til et godt samspill mellom akademia, etablert industri/næringsliv, grundere, offentlig sektor og kapitalmiljøene. Dette kalles «MIT 5 Stakeholder model».

I vår region har vi en velfungerende verdikjede for olje og gass, også på kapitalsiden. Det er ikke tilfelle i andre sektorer. En del av MIT REAP prosjektet er derfor fokusert på å bringe risikokapital og kapitalmiljøer tydeligere inn i økosystemet for innovasjon og entreprenørskap – for å bidra til nyetableringer og oppskalering av bedrifter med vekstpotensial.

Målsetting i 2018:

- Etablere et samarbeid i regionen som utvider den tradisjonelle Trippel helix (akademia, næringsliv og offentlig sektor) til også å omfatte risikokapital-miljøene og entreprenørene («MIT 5 stakeholder model»).

MIT REAP er nærmere beskrevet under kapittel INNOVASJONSEVNE.

Invest In Stavanger Region

Gjennom prosjektet *Invest in Stavanger Region* vil Greater Stavanger ta lederskap og intensivere arbeidet med å attrahere bedrifter og risikokapital til regionen.

Dette henger nært sammen med det strategiske grepet ATTRAKTIVITET OG BÆREKRAFT og er nærmere beskrevet der.

Strategisk grep 4 - Innovasjonsevne

Begrepet innovasjonsevne, slik det fremstår i Strategisk Næringsplan, er en vid tolkning. For Greater Stavanger er det viktig at det regionale økosystemet for innovasjon utvikles på en positiv måte – som grunnleggende plattform for innovasjon i forskning, industri, offentlig sektor med mer, samt at det både stimuleres til gründerskap/nyetableringer og oppskalering av virksomheter med vekstpotensial.

MIT REAP

Hensikten med MIT REAP programmet er å stimulere og akselerere innovasjonsdrevet entreprenørskap. Prosjektet er basert på bred involvering av aktører innen offentlig sektor, akademia, entreprenører, store selskaper og kapitalmiljøene.

Prosjektet favner næringsklyngene knyttet til havrommet (olje & gass, marint og maritimt), i Ålesund, Bergen, Kristiansand og Stavanger, hvor over 70% av norsk eksport ligger. I disse klyngene ligger det sterk internasjonal konkurransekraft og komparative fortrinn som kan danne grobunn for innovasjon og entreprenørskap.

Fokusområder:

- Etablere et samarbeid i regionen som utvider Trippel helix (akademia, næringsliv og offentlig sektor) til også å omfatte risikokapital-miljøene og entreprenørene («MIT 5 stakeholder model»).
- Skape et rammeverk for å akselerere regionalt entreprenørskap gjennom oppfølging av entreprenørene:
 - MIT REAP Sommerskole – første kull har gjennomført og tilbakemeldingene er strålende. Gründere samles for en intens akselerator-øvelse etter MIT-modell over ca. én uke for å bedre grunnlaget for tidlig suksess i utvalgte prosjekter og virksomheter.
 - MIT REAP oppskaleringskurs (12 uker hvor UIS har en viktig rolle)
 - LAB for demo – utvidet bruk av kapasiteten ved universitetene sine laber og infrastruktur.

Målsetting 2018:

- Bidra til å rekruttere opp mot 20 entreprenører fra Rogaland på MIT REAP Sommerskole i Kristiansand i juni 2018. Samarbeidspartnere er UIS, SR Bank Grunderhub, Innovation Dock med flere.
- Bidragsyter til oppskaleringskurset
- Bidra til at det skaffes tilstrekkelig ekstern finansiering til gjennomføring av de planlagte tiltakene.

Se for øvrig beskrivelse under kapittel KAPITAL.

Nordic Edge AS

Greater Stavanger var sammen med Lyse initiativtaker til oppstart av Nordic Edge i 2015. Vår ambisjon var å sette tema Smarte byer og hjem på kartet, og ta en internasjonal posisjon. Dette er et av de store nye satsingsområdene internasjonalt og vår region har gode forutsetninger for å ta en posisjon og utvikle gode samfunnsløsninger og kommersielle produkter. Nordic Edge er et svært viktig prosjekt for å bidra til å skape innovasjon i regionen og tiltrekke innovativ aktivitet og nye aktører til regionen.

Utviklingen første tre år har vært formidabel med både vekst for Nordic Edge Expo og ny status som ARENA klynge innenfor Smarte byer. Aktiviteten i 2018 vil konsentrere seg særlig om klyngearbeid og deltakelse under Nordic Edge Expo 2018.

Nordic Edge Expo

Nordic Edge Expo er internasjonal møteplass for skapere av smarte byer og hjem. Visjonen er at dette skal bli en av Europas viktigste arenaer for kunnskapsutvikling på dette området. Formålet med aktiviteten er å tilrettelegge for utviklingen av en teknologibasert næringsklynge og nye løsninger for offentlige tjenester i Stavanger-regionen. Dette bidrar til en viktig omstilling fra et oljedrevet næringsliv til nye muligheter, og er samtidig et viktig grep for å bygge gode og bærekraftige bysamfunn. Aktivitetene retter seg hovedsakelig inn mot det som i internasjonal sammenheng er små og mellomstore byer.

Nordic Edge Expo består av hoveddelene konferanse og utstilling. I tillegg er det etablert et nettsted for kunnskapsformidling og profilering. Nettstedet er vil være både en del av produktet og en viktig kanal for markedsføring.

Konferansen skal ha et spennende og relevant program knyttet til temaet nye løsninger som resulterer i smartere byer og smartere hjem. Tematikken skal belyses fra flere perspektiver, som vekstområder, teknologi og personvern. Foredragene skal også belyse globale trender og radikale innovasjoner for å gi konferansen aktualitet og nyhetsverdi.

Gode arenaer for mingling og muligheter for å knytte nye kontakter er også viktig for å lykkes. Konferansearealet legges vegg i vegg med utstillingsarealet, slik at utstillingen blir en spennende arena der folk møtes, der en kan diskutere konkrete smart-løsninger. Vi satser på høy kvalitet, både på foredragsholdere, fasiliteter og praktisk gjennomføring.

Greater Stavanger er i dag deleier av Nordic Edge AS og hovedsamarbeidspartner i Nordic Edge Expo. Eiere i selskapet er i tillegg til Greater Stavanger; Lyse, Stavanger Forum, IRIS, Hey Ho Let's Go, Næringsforeningen, Validé, ONS, Smedvig og Sparebank 1 SR-Bank.

Målsetting 2018:

- Bidra til Nordic Edge som eier og hovedsamarbeids-partner
- Programbidrag sammen med Stavangerregionens Europakontor
- Sponsormidler i henhold til tidligere styrevedtak
- Organisere og gjennomføre omvisninger for viktige stakeholdere
- Delta på Expo med egen stand.

ARENA Smarte Byer

Greater Stavanger var med som søker i klyngen og vil bidra aktivt til å utvikle klyngen videre. ARENA Smarte Byer vil bidra til å forsterke smart satsingen og innovasjonsevnen på området i vår region. Klyngen vil blant annet være medarrangør til nettverksarenaen *Stavanger Smart Region* som er et viktig bidrag fra Greater Stavangers side for å skape moment, læring og samhandling knyttet til Smart-satsingen blant kommunene i partnerskapet.

Målsetting 2018:

- Bidra aktivt til å utvikle klyngen til det beste for næringsutvikling i regionen
- Utvikle og gjennomføre tre større samlinger i Greater Stavangers nettverksarena *Stavanger Smart Region* i løpet av 2018, med klyngen som medarrangør.

South By South West

South By South West (SXSW) festivalen i Austin har i en årrekke lansert de siste løsninger og idéer innen musikk, film, medier og ikke minst; fremvoksende teknologier. Det er viktig å bidra med tilrettelegging for at firma fra Stavanger-regionen kan delta på dette sentrale internasjonale møtestedet. Gjennom slike aktiviteter bidrar Greater Stavanger til å åpne for nye muligheter og markeder for aktører i regionen.

I tillegg til bedriftsperspektivet vil opplegget fokusere på møter med lokale myndigheter og utviklingsaktører. Austin har opplevd en situasjon med store tap av arbeidsplasser, der lokale aktører tok initiativet for å bedre situasjon ved å utvikle en regional strategi for diversifisering av næringslivet og aktiv bedriftsrekruttering.

Formålet med opplegget under SXSW er således å gi regionalt næringsliv, forsknings- og utdanningsinstitusjoner samt offentlige institusjoner, muligheten til å knytte kontakt med relevante internasjonale miljøer.

Målsetting 2018:

- Videreutvikle det etablerte samarbeidet med Kristiansand, Trondheim, Oslo og nasjonale myndigheter representert ved UD.
- Tilrettelegge for at næringsliv, akademia, samt offentlige aktører kan møte relevante aktører og internasjonale miljøer under SXSW.

Strategisk grep 5 - Attraktivitet og bærekraft

For Greater Stavanger har arbeidet med regionens attraktivitet for næringsaktører alltid vært svært sentralt. Vi har en rekke prosjekter på dette området som vil bli videreført og utviklet, i tillegg til prosjektet *Invest In Stavanger Region*, hvor arbeidet med å markedsføre regionen utad skal tas til et nytt nivå. I tillegg vil vi fortsette arbeidet med å understøtte satsingen og aktørene som har ledende roller innen reiseliv og arrangementsturisme.

Omdømme og markedsføring

Den overordnede målsettingen er å bygge opp om regionens vertskapsattraktivitet og omdømme, internasjonalt og nasjonalt, for å understøtte eksisterende og fremvoksende næringer. Samtidig er det også viktig å synliggjøre Greater Stavanger sitt arbeid og posisjon slik at flere får innsikt i det arbeidet organisasjoner gjør og kan dra nytte av det.

Noen aktiviteter 2018:

- Markedsføring av regionen i digitale medier, retter mot målgrupper vi oppfatter som hensiktsmessige og attraktive for regionen.
- Understøtte *Invest In Stavanger Region* ved utarbeidelse av markedsmateriell
- Oppdatere design og funksjonalitet på nettsiden.

Standutvikling og messer

Tilstedeværelse på de store internasjonale messene i inn- og utland er ett av våre virkemidler for å skape muligheter for næringslivet og markedsføre regionen. I 2018 er de viktigste innenlands ONS og Nordic Edge Expo. Av de store internasjonale messene utenfor landet er det kun på OTC vi kommer til å delta på med stand. OTC er verdens største offshore Oil & Gas utstilling og konferanse, og en viktig møteplass for den regionale energinæringen. Av kostnadsmessige hensyn vil Greater Stavanger sin deltagelse på OTC hovedsakelig konsentreres om aktivitetene rundt delegasjonsreisen *Norway2OTC*, men vi vil også være representert på messeområdet.

Målsettinger 2018:

- Stand sammen med ONS under OTC i Houston, som tidligere år, for å profilere regionen som attraktiv for olje & gass aktører.
- Egen *Invest In Stavanger Region* stand på ONS. Et konsept med tanke på å attrahere bedrifter og kapital til regionen. Greater Stavanger har tidligere hatt egen paviljong på ONS, hvor vi har tatt med næringsaktører og andre fra regionen. Vi kan så langt dessverre ikke se at det er mulig å skaffe tilstrekkelig finansiering til en paviljong og legger derfor til grunn en strategisk spissere, samt mindre ressurs- og kostnadskrevende satsing.
- Egen stand for *Stavanger Smart Region* under Nordic Edge Expo 2018, som i 2017, for å profilere regionen som smart-region.

OTC, ONS og Nordic Edge er nærmere beskrevet som egne prosjekter.

ONS2018

Med en olje- og gassektor i endring, er det stadig viktigere for bedrifter knyttet til oljeindustrien å markedsføre seg. ONS er verdens nest største offshore olje- og gasskonferanse og utstilling lokalisert i vår region, og er for oss som region den desidert beste arenaen å vise seg frem for både det nasjonale og internasjonale markedet.

Målsetting 2018:

- Greater Stavanger vil bruke ONS2018 til å lansere en av våre viktigste satsningsområder, *Invest in Stavanger Region*, som skal synliggjøre regionens fortrinn og bidra til at regionen evner å tiltrekke seg virksomheter og risikokapital. Som et ledd i dette arbeidet, planlegges det en egen stand under ONS2018. Denne skal brukes til å markedsføre regionen som attraktiv region for bedrifter og investeringer.
- Greater Stavanger vil invitere partnerkommuner til å bli med på omvisninger, hvor de bla treffer bedrifter fra egen kommune, på messen. Målsettingen er å kunne tilby relevante omvisninger som gir oversikt over messen i sin helhet og innsikt på utvalgte relevante områder.
- Det planlegges også egne seminarer i forbindelse med konferansen.

OTC

Delegasjonsreisen *Norway2OTC* har lenge vært GS sitt flaggskip i internasjonaliseringsarbeidet. Selv i den verste motgangen energibransjen har opplevd, tiltrekker arrangementet seg nesten 200 deltakere, hovedsakelig fra Stavangerregionen. En viktig strategi for Greater Stavanger er å bidra til å beskytte arbeidsplasser og stimulere til utvikling i den store regionale olje- og gassklyngen, gjennom tett samarbeid med næringen. Hovedmålgruppen for delegasjonsreisen er små og mellomstore bedrifter i klyngen. Et fortsatt fokus på *Norway2OTC* er et viktig virkemiddel for å følge næringen tett i sin omstilling og endring.

Det etablerte samarbeidet med de andre regionene/klyngen i form av *Norway2OTC* vil fortsette også i 2018. Ny partner i samarbeidet er Norwep (Norwegian Energy Partners).

Målsetting 2018:

- Hovedmålet er å gi beslutningstakere og markedsansvarlige i små og mellomstore bedrifter i Stavanger-regionen mulighet til sammen å utforske og utnytte mulighetene som energi-industrien og OTC representerer.
- Felles reise og faglig program letter praktisk organisering for den enkelte deltaker.
- Det faglige programmet skal gi konkret informasjon om situasjonen i energimarkedet generelt og USA spesielt, samt synliggjøre relevante forretningsmuligheter på en effektiv måte.
- Det tilrettelegges i tillegg eget program for offentlige deltakere.
- Gjennom bla Norwep gis deltakerne mulighet til å treffe relevante næringsaktører.
- Et viktig delmål er å profilere Stavanger-regionen som vertsregion for energi-næringen, fremheve teknologiklyngen vår og promotere ONS. Dette målet vil forsterkes i 2018 som en følge av satsningen på *Invest In Stavanger Region*.
- Et annet delmål er å pleie og styrke relasjoner til myndigheter, det norske miljøet og viktige foretak i Houston.

Vertskapskontoret

For å bli oppfattet som en internasjonal region er vi avhengige av at globale aktører i et stadig mer mobilt arbeidsmarked, oppfatter oss som attraktive og ønsker å komme hit. Vertskapskontoret skal bidra til at Stavanger-regionen framstår som et godt vertskap og en attraktiv region.

I arbeidet med å få flere bedrifter og arbeidsplasser til regionen, vil vertskapskontoret være et viktig verktøy innen *Invest in Stavanger Region* prosjektet ved å tilby aktører fra nasjonalt og internasjonalt næringsliv, samt offentlig forvaltning, besøksprogram tilpasset deres behov og gjennom dette profilere regionen som et mulig lokaliseringssted.

Vertskapskontoret tar hånd om den direkte dialogen med oppdragsgiveren, foretar logistikkhåndtering, foreslår program-innhold og avtaler møter/presentasjoner og bistår i gjennomføringen. Vi utvikler skreddersydde programmer som gjenspeiler regionens samlede ressurser og kompetanse og hvilke muligheter som finnes.

Gjennom å profilere oss og være et godt vertskap for internasjonale aktører kan vi tiltrekke oss talenter, sikre konkurransefortrinn og økt innovasjonsevne på sikt.

Målsetting 2018:

- Effektiv og profesjonell håndtering av relevante henvendelser samt *Invest In Stavanger Region* satsingen.

Ruteutvikling fly

Det er få faktorer som alene er så avgjørende for en internasjonal næringsregions attraktivitet som tilgang til internasjonale flyruter. For Greater Stavanger har dette derfor vært et prioritert arbeide over mange år. Aktiviteten forsterkes ytterligere i 2018.

Ruteutviklingsforum ble opprettet i 2009. Greater Stavanger leder forumet som består av Avinor, Statoil, Stavanger kommune, Sola kommune, Region Stavanger og Næringsforeningen. Fram til 2014 jobbet Ruteutviklingsforum i et marked i vekst. Aktiviteten gikk da i stor grad ut på å kartlegge behovet for nye ruter og å kommunisere dette til flyselskapene.

Med utgangspunkt i dagens utfordringer når det gjelder behov for omstilling og nyskaping er det avgjørende at regionen opprettholder attraktivitet og konkurransekraft. Flyrutetilbud er blant faktorene som bedrifter legger størst vekt på ved vurdering av lokaliseringssted. I tillegg spiller et godt og veltilpasset flyrutetilbud en viktig rolle i satsingen på reiseliv, kongresser og arrangementer som er viktige strategier i regionens omstillingsarbeid.

I 2017 ble det utarbeidet en ny strategi for ruteutviklingsarbeidet. Strategien legger opp til et mer systematisk arbeid med regionens aktører for å synliggjøre og dokumentere et realistisk passasjergrunnlag til utvalgte destinasjoner. Aktiviteten innenfor næringsliv, reiseliv, konferanser og arrangement i tillegg til frakt og havner med cruiseaktivitet gir samlet sett et

forventet trafikkgrunnlag som representerer regionens behov. Prosjektet har i første omgang en tidshorison på tre år og det vil bli ansatt en person som skal arbeide med dette på fulltid. Rogaland fylkeskommune og Avinor har bidratt med tre fjerdedeler av budsjettet for strategien og partnerkommunene i Greater Stavanger er søkt om midler til den resterende fjerdedelen.

Målsetting 2018:

- Ansette prosjektleder i 3-årig stilling til å lede strategisk utvikling av flyrutetilbudet
- Implementere den nye strategien sammen med relevante partnere
- Beskytte eksisterende flyruter og utvikle nye

Arealguiden

Målsettingen med www.arealguiden.no er å gi bedrifter som vurderer relokalisering eller nyetablering oversikt over regionens tilbud av tomter og lokaler på en enkel måte. På nettsiden er det lett å finne tomter og lokaler som tilfredsstiller aktuelle ønsker og behov som bedriften kan ha både med hensyn til type areal, og med hensyn til avstand fra flyplass, tilgang til kai osv. En viktig effekt er at arealguiden kan bidra til at rett virksomhet havner på rett sted.

Med utgangspunkt i dagens situasjon vil arealguiden også brukes til å markedsføre regionen som lokaliseringssted for bedrifter. Det vil derfor være en målsetting å videreutvikle [arealguiden.no](http://www.arealguiden.no) slik at den støtter opp om *Invest In Stavanger Region* prosjektet på en god måte.

Arealguiden for næringsarealer ble lansert i april 2011 og omfatter nær 60 næringsområder i regionen. Seksten eiendomsaktører abonnerer for å kunne linke i guiden til sine egne nettsider. I 2015 ble det lansert en engelskspråklig versjon.

Hordaland fylkeskommune, Haugaland Vekst, Lister Nyskaping, Hardangerrådet, Vekst i Grenland og kommunesamarbeidet Østre Agder har kjøpt seg inn i arealguiden.

Målsetting 2018:

- Opprettholde og videreutvikle Arealguiden slik at det støtter opp om regionens attraktivitet og *Invest In Stavanger Region* prosjektet på en god måte.

Samfunnspåvirkning

Å ivareta regionen sine interesser i forhold til nasjonale prosesser framstår som stadig viktigere for en Stavanger-region i omstilling. En del av Greater Stavanger sitt oppdrag er å ivareta og forberede prosesser for det lokale lederskapet i forbindelse med saker av regional betydning. Vår oppgave er ofte å lede team som forbereder saksunderlag og som jobber på tvers av næringsliv, akademia og offentlig sektor. Kanskje viktigst av alt er å ha en beredskap for saker som kommer på den politiske agenda og som har betydning for regionen. Våre prioriteringen kommer normalt fra styret, men kan også meldes inn fra andre aktører som er nærstående til et saksområde. Typiske saker har vært å legge til rette for regionens

engasjement i forbindelse med eksempelvis Stortingsmeldinger, høringer og spesielt saker hvor regionen har mulighet til å vinne fram eller har behov for å forsvare en posisjon.

Selv om vi ikke vet hva som kommer på agendaen i 2018 så vet vi at Greater Stavanger er posisjonert som en aktør som kan fremme saker som går på tvers av kommuner og andre aktører. Vi samarbeider med aktører som Næringsforeningen om eksempelvis faste kontaktmøter med Rogalandsbanken og i saker som tiltrekking av Fornybarfondet og Landbuksdirektoratet.

Målsetting 2018:

- Være i stand til å gripe muligheter som oppstår og sammen med relevante parter bidra til at saker som angår regionens næringsliv og – muligheter blir belyst og fremmet på en profesjonell og god måte.

Invest In Stavanger Region

Invest in Stavanger Region representerer en viktig stor satsing i årets handlingsplan. Vi vil gjennom dette intensivere og profesjonalisere arbeidet med å attrahere bedrifter og risikokapital til regionen. Greater Stavanger vil lede det regionale arbeidet i samhandling med en rekke sentrale aktører i regionen. Vi styrker som følge av dette staben med en prosjektleder.

Målsettingen er å attrahere bedrifter, arbeidsplasser og risikokapital til regionen.

Vi vil ta utgangspunkt i de styrkene vi har i form av naturressurser, beliggenhet, næringsklynger, kompetanse m.m. Samtidig må vi definere tydeligere hva som er «fortellingen om regionen» og de unike salgsargumentene vi kan selge oss på grunnlag av og utvikle en verktøykasse med markedsmateriell som kan anvendes av oss, andre representanter for regionen og «ambassadører» for regionen ute i verden. Ved utvikling av konsept og arbeidsverktøy vil vi lære av andre regioner ute, som har lyktes med å selge seg selv og som har noen av de samme karakteristika som oss. Halifax i Canada er en slik by. Der har vi hentet inspirasjon og læring til arbeidet som skal gjennomføres i 2018 og fremover.

Den felles fortellingen og de unike salgspunktene er også viktige redskaper i dialogen med virksomheter som allerede er i regionen og som vi ønsker å beholde. En økning i oppkjøp og sammenslåinger spesielt innen energisektoren aktualiserer dette.

Greater Stavanger har tidligere ledet eller vært en del av, flere prosjekt i det langsiktige arbeidet med å gjøre regionen mer attraktiv, som prosessen med Fornybarfondet og Landbruksdirektoratet. Innsatsen styrkes vesentlig med *Invest In Stavanger Region* prosjektet.

Målsetting 2018:

- Attrahere flere bedrifter, arbeidsplasser og risikokapital til regionen.
- Etablere et regionalt prosjektteam.
- Ansette prosjektleder

- Legge strategier og utvikle verktøy for
 - proaktivt salg av regionen internasjonalt
 - reaktivt salg (hvordan vi bedre kan ta hånd om henvendelser som kommer til oss)
- Innhente informasjon og kunnskap gjennom arbeidsgruppene i Strategisk Næringsplan.
- Tydelig profilering av regionen. Lage en verktøykasse med klare USP'er (unike salgsargumenter) og markedsmateriell som relevante aktører kan benytte i arbeidet med å tiltrekke ny virksomhet til regionen.

Prosjektet griper også inn i andre aktiviteter og prosjekter i vår portefølje, som; markedsføring og omdømmebygging, ONS, OTC, Vertskapskontoret og WECP. Vi vil samordne aktivitetene slik at eksisterende nettverk, arenaer og prosjekter kan brukes i arbeidet med å selge regionen.

Strategisk grep 6 – Klyngeutvikling og diversifisering

For Greater Stavanger handler dette strategiske grepet om å beskytte og videreutvikle eksisterende næringsklynger, og samtidig bidra til å utvikle næringsmuligheter i en rekke nye sektorer. I dette arbeidet er fokus på globale trender og internasjonalt markedspotensial viktig; «hva er det verden trenger som vi kan lage?». Greater Stavanger vil ha ledende roller på enkelte områder og støttende roller i forhold til mange andre initiativ og tiltak.

Matindustri (blå og grønn klynge-satsing)

Verden trenger mer mat og matfylket Rogaland har en sterk posisjon innen både grønn og blå sektor som kan danne grunnlag for videre næringsutvikling.

Felles for begge sektorene er at regionen har ledende teknologi- og kompetansemiljøer i hele verdikjeden. Greater Stavanger har fokus på å støtte opp om begge sektorene der vi ser at vi har en rolle. For Greater Stavangers partnerkommuner representerer matklyngen viktige arbeidsplasser og høy verdiskaping, som har store vekstmuligheter innen deler av verdikjeden. Først og fremst gjelder dette blå sektor, hvor det er en vilje til vekst både i hjemme- og utemarkedene. Her jobber Greater Stavanger tett på flere prosjekter og initiativer som kan styrke vekstmulighetene i regionen.

I grønn sektor er det mange sterke virkemiddel-aktører, som Fylkeskommunen, Fylkesmannen og Innovasjon Norge spesielt, samt miljøet rundt Måltidets Hus. Greater Stavanger sin ressursinnsats mot den grønne sektor skal i særlig grad koordineres med satsingen hos Fylkeskommunen.

Noen aktiviteter og målsettinger i 2018:

Vekstprogram Havbruk

- I samarbeid med regionens oppdrettsselskaper, teknologiselskaper, UiS, Valide og Blue Planet vil Greater Stavanger lede et vekstprogram mot havbruksnæringen i regionen. Vekstprogram Havbruk skal legge til rette for at selskaper i tidlig fase får tilgang til beslutningsverktøy for videre satsing, tilgang til kunder og mentorer fra industrien og muligheten i siste fase å presentere forretningsideen for investorer. Programmet går over 12 uker. Selskapene som kvalifiserer seg for deltakelse får uvurderlig tilgang på kunder, investorer og de store industriaktørene i bransjen.
- Målet med programmet er å øke mulighetene for at selskapene oppnår suksess.

Délice-nettverket

Stavanger-regionen har målsetting om at matnæringen vår skal ha en tydelig posisjon i norske og europeiske matmarkeder for kvalitetsmat og differensierte produkter. Næringen står sterkt og er også av stor nasjonal betydning. I tillegg har matfestivaler, kokker i verdensklasse og en livskraftig måltidsnæring bidratt til å styrke Rogalands omdømme som matfylke. For å bidra til å bygge strategiske allianser har regionen gjennom flere år vært en aktiv deltaker i det internasjonale nettverket Delicé.

Délice er et globalt matby-nettverk bestående av byer som bruker mat som strategisk virkemiddel i identitetsbygging, utvikling og profilering. Nettverket skal være et verktøy for Stavanger regionen for kunnskaps- og erfaringsutveksling knyttet til ulike aspekter ved hvordan mat brukes for å bidra til økonomisk utvikling i et område. Dette gjelder både for lokale tiltak for egne innbyggere, samt økt tilreisning til regionen.

Délice har følgende 23 medlemsbyer: Barcelona, Birmingham, Bordeaux, Brussel, Cape Winelands (Sør-Afrika), Chicago, Guangzhou (Kina), Göteborg, Helsinki, Hong Kong, Izmir (Tyrkia), Lausanne, Leipzig, Lisboa, Lyon, Madrid, Mérida (Mexico), Montreal, Puebla (Mexico), Riga, Stavanger, Turin (Italia), Århus. Det permanente sekretariatet til Delicé er lokalisert til Lyon.

Délice-nettverket har fem strategiske satsingsområder som danner grunnlag for det faglige innholdet i nettverksmøtene: City marketing, Education and transmission, Local products, Health and nutrition, Excellence of chefs. Nettverket er i en prosess med å oppdatere og konkretisere strategien for perioden 2018 – 2022.

Formelt er det Stavanger kommune som er medlem i matbynettverket. Lokalt har Stavanger kommune, Rogaland fylkeskommune og Greater Stavanger inngått en samarbeidsavtale om deltakelsen. Greater Stavanger fungerer som sekretariat og leder den regionale styringsgruppen som består av Stavanger kommune, Rogaland fylkeskommune, Greater Stavanger, UiS, Gladmat og Region Stavanger.

Målsetting 2018:

- I 2018 vil deltakelse i nettverket blant annet fokusere på mulige aksjoner for å bidra til oppfølging av satsingsområder som følger av det regionale matmanifestet for Rogaland.

Oppfølging av olje- og gassklyngen

Verden trenger mer energi. Stavanger-regionen er landets og Europas energihovedstad. Dette vil være vår viktigste næring i flere tiår ennå. Det å tilrettelegge for vellykket omstilling og utvikling av næringen er derfor av stor betydning.

Greater Stavanger er den eneste regionale aktøren som har systematisk oppfølging av og dedikerte ressurser til denne oppfølgingen. Greater Stavanger legger stor innsats i å ha gode nettverk med energibedriftene-både de petroleumsrelaterte og de som jobber med fornybar energi. På denne måten kan vi bl.a. raskt formidle industriens behov til kommunene i partnerskapet samt gi innspill til høring, bistå i møter med besøkende fra inn- og utland samt

gi innspill til fagprogram til større arrangementer som ONS, OTC og andre samlinger hvor det regionale partnerskapet møter olje og gass næringen.

Noen aktiviteter i 2018:

- Mars: Årskonferansen Norske Olje og Gass
- August: ONS 2018 (se egen beskrivelse i kapittel ATTRAKTIVITET OG BÆREKRAFT)
- To årlige møter med Strategisk Næringsplan- gruppen
- Løpende: kontaktmøter med olje- og serviceselskap
- Løpende: Greater Stavanger vil jevnlig rapportere til styret om konjunkturutvikling, oppkjøp og sammenslåinger

Målsetting 2018:

- Opprettholde og utvikle Greater Stavangers posisjon som den organisasjonen som har best oversikt over den regionale energiklyngen.
- Videreføre arbeid fra 2017 og bidra til etablering av en olje- og gassforankret næringsklynge fra regionen i IN. Være en del av det regionale teamet som jobber med å få etablert denne klyngeorganisasjonen på en måte som også omfatter en enda mer bærekraftig utvinning av olje og gass, samt bruk av grønn energi til å utvinne denne.
- Greater Stavanger skal være en del av teamet som jobber med energinæringen sitt omdømme.

Partnerskapet Verdens energibyer – WECP

WECP (World Energy cities partnership) ble etablert i 1995 etter initiativ fra blant annet Stavanger og Houston for å skape en nettverksorganisasjon mellom ledende energibyer i verden. Organisasjonen har nå 19 byer fra fire verdensdeler som medlemmer og utgjør et svært viktig internasjonalt nettverk for vår region.

Arbeidet i WECP er prioritert som en del av målsettingen om å styrke og utvikle regionens nettverk og samarbeid med sentrale energibyer. Stavanger kommune er medlemsby, men kommunen har lagt forvaltningen av medlemskapet til Greater Stavanger for å sikre et regionalt perspektiv.

Deltakelse i WECP gir en unik mulighet for kommunikasjon med ledere fra verdens energihovedsteder når det gjelder dagens situasjon på oljemarkedet, omstillingstiltak og eksempler på innovasjon og nyskaping. Pumps & Pipes-samarbeidet mellom Houston og Stavanger hadde for eksempel sitt utspring i dialog og presentasjon som først ble gitt på et WECP arbeidsmøte.

En viktig målsetting er å bevare og videreutvikle kontakt med politisk og administrativ ledelse i sentrale WECP-byer. For Stavanger er dette først og fremst Houston, Aberdeen, Esbjerg, St. John's, Halifax, Kuala Lumpur og Perth. Kontakten skaper et grunnlag for økt kontakt og samarbeid mellom næringslivsaktører, akademiske institusjoner, og forskningsinstitusjoner i Stavanger regionen og de sentrale WECP-byene.

Greater Stavanger innehar ledelsen av fagkomiteen for næringsutvikling (Economic Development Committee). Komiteen sitt mandat er å fremme næringsutvikling mellom byene og gir en unik mulighet til å lære og formidle hvordan de ulike byene takler utfordringer med omstilling og deres kontinuerlige arbeid med å utvide sitt næringsgrunnlag. Et viktig formål med deltakelse i nettverket er å bruke dette som et verktøy i arbeidet med å søke ny markeder for regionens bedrifter, styrke relasjoner til sentrale energiaktører med representasjon i både vår region og andre WECP-byer og aktivt søke nye etableringer til Stavanger regionen.

Målsetting 2018:

- Nettverket har to møter i året. I 2018 er dette arbeidsmøte i Houston under OTC i mai, samt årsmøte som finner sted i Kuala Lumpur i oktober. Begge møteplassene vil bli brukt aktivt for å skape nye kontakter for aktuelle bedrifter fra regionen med en målsetting om nye markedsmuligheter og økt sysselsetting.

Fornybar Energi

Fokuset på fornybar energi har sterk vekst internasjonalt. Greater Stavangers mål er å tydeliggjøre regionens rolle og muligheter innen produksjon av fornybar energi med hensyn til energimarked og leverandørkjede. Regionen har sannsynligvis en av Norges mest differensierte produksjon av og infrastruktur for fornybar energi.

Greater Stavanger sin jobb har vært å delta med å kartlegge og synliggjøre dette mangfoldet. Spesielt aktive har vi over tid vært vedrørende bioenergi og vindkraft. Blant annet via gruppen for fornybar energi som ble etablert i forbindelse med siste revisjon av strategisk næringsplan. Greater Stavanger har over tid også deltatt i et arbeid med å etablere en klynge for vindenergi spesielt med fokus på flytende havvind.

Målsetting 2018:

- I 2018 ser vi at det blir enda viktigere å synliggjøre mangfoldet av fornybar energi i regionen. Vi vil fortsette å støtte opp under det arbeidet som skal underbygge en ny søknad om arena status på flytende havvind.
- Videreføre sonderinger med aktører i UK om å få til en søknad mot et EU-prosjekt innen flytende havvind, hvor vi blant annet vil ha UiS med på laget, samt en lang rekke bedrifter og mulige partnere i UK og Irland som har uttrykt interesse.

UK

Storbritannia er vårt nærmeste marked og har alltid hatt stor betydning for vår region. Aberdeen og Stavanger har vært vennsbyer siden 1990. Samarbeidet i Nordsjøområdet har vært viktig lenge, særlig fordi Aberdeen er partner i verdens energibyer og er nok den byen som har mest tilfelles med Stavanger-regionen. En rekke bedrifter har aktiviteter både i Stavanger-regionen og i Aberdeen.

Mye er likt, men vi har også mye å lære og er viktig å holde et våkent øye med Storbritannia i forbindelse med deres løsrivelse fra EU. For vår region kan dette ha særskilte effekter.

Regionen har minst et årlig kontaktmøte og arrangement i Aberdeen hvor vi samarbeider med dette med blant andre ONS (i år med Offshore Europe arrangement), Næringsforeningen Norsk Britisk Handelskammer og City of Aberdeen.

Målsetting 2018:

- Oppnå økt forståelse for hva Brexit-prosessene kan bety for næringslivet i vår region og samtidig finne gode kontaktpunkter i London.
- Opprettholde tett kontakt med Skottland og Aberdeen spesielt (se også fornybar energi).

Velferdsteknologi

Velferdsteknologi er et voksende næringsområde, hvor offentlig sektor i stor grad er avhengig av samhandling med akademia og privat sektor. Flere viktige forutsetninger for å lykkes er allerede på plass i vår region. Infrastrukturen for bredbånd er utbygd med så høy kapasitet at regionen kan basere digital tjeneste- og leveranseutvikling på trygge forutsetninger. Videre har regionen tradisjon for samhandling på tvers av aktørgruppene, noe som gjør regionen godt rustet til å gå inn i nye store satsinger, nasjonalt og internasjonalt. Stavanger-regionen er tatt opp i ARENA-klyngeprogrammet til Innovasjon Norge, Forskningsrådet og SIVA.

The Norwegian Smart Care Cluster (NSCC) ble dermed etablert høsten 2014. Greater Stavanger var sentral initiativtaker og er representert i styringsgruppen og prosjektgruppen.

Målsetting 2018:

- Greater Stavangers fokus i *NSCC* er involvering av offentlig sektor i næringsklyngen, internasjonalisering, samt på å være drivkraft for å etablere nye innovasjonsprosjekter mellom offentlig sektor, akademia og næringsliv.
- I tillegg vil Greater Stavanger, i tråd med ny Strategisk Næringsplan, i 2018 ha økt fokus på regionen som testregion. *Norwegian Smart Care Lab* er allerede under etablering, og det vil være viktig å se denne i en regional kontekst, ikke minst med tanke på å kunne replisere metodikk o.l. i lab-virksomhet innen smarte byer og media.
-

Avansert mekanisk industri

Avansert mekanisk industri på Jæren har lange tradisjoner. Greater Stavanger har vært prosjektleder ved etableringen av bedriftsnettverket *Alloyance* for 16 mekaniske bedrifter på Jæren. Dette har vært et viktig grep for å formalisere et tettere samarbeid mellom bedriftene, og for å bistå bedriftene i omstillingsprosessene. Disse bedriftene har gjennomgående høy verdiskaping, er høyteknologiske og leverer høy kvalitet til krevende kunder. På grunn av redusert aktivitet i olje og gass, har bedriftene gått sammen for å finne nye markeder internasjonalt.

Greater Stavanger bistår bedriftene og lederen av klyngen i posisjonering mot nye kunder og nye internasjonale markeder. Greater Stavanger ledet arbeidet med å søke om klyngestøtte via Arena-programmet i 2017. *Norwegian Mechanical Cluster* søkte sammen med UiS, SINTEF Raufoss, Fraunhofer IPT, jær-kommunen og Greater Stavanger om arena-status. Søknaden gikk dessverre ikke igjennom nåløyet, og det vil bli avgjort tidlig 2018 om det sendes inn en ny klyngesøknad.

Målsetting 2018:

- Innen april 2018 avgjøre om ny skisse leveres inn til Arena-programmet.
- Bistå *Alloyance* med å etablere samarbeidsprosjekter mot UiS, SINTEF Raufoss og Fraunhofer IPT. UiS ønsker blant annet et tettere samarbeid med *Alloyance* bedriftene knyttet til studentoppgaver fra universitetet.
- Sammen med *Alloyance*, vil Greater Stavanger ta initiativ til å etablere et nettverk i regionen for selskaper som enten leverer eller ønsker å levere inn mot forsvarsindustrien. Målsettingen med nettverket er at regionen øker sin kompetanse på hvordan vi skal jobbe mot dette markedet.
- Følge markedsgruppemøtene i *Alloyance* (løpende).

Aqua Technology – bedriftsnettverk for teknologioverføring

Greater Stavanger og Blue Planet etablerte i 2016 bedriftsnettverket *Aqua Technology*, for 16 teknologibedrifter som sammen jobber for å få sterkere innpass i havbruksnæringen. Hovedmålet med samarbeidet er å utvikle et ressurssterkt nettverk for bedrifter med utgangspunkt i offshore- og havbruksnæringen i Rogaland, som ønsker å utvikle og levere teknologiske løsninger og tjenester for effektiv matproduksjon i sjø nasjonalt og internasjonalt. I 2017 ble det etablert to nye bedrifter med utspring fra nettverket. I tillegg ble det utformet et utviklingsprosjekt i nettverket som søker seg inn på ordningen med utviklingstillatelse hos Fiskeridirektoratet. *Aqua Technology* var representert på årets Aqua Nor teknologimessen i Trondheim med egen stand. Greater Stavanger er prosjektleder for nettverket.

Målsetting 2018:

- Gjennomføre business-to-business samlinger med nasjonale aktører som får tildelt utviklingstillatelse
- Deltakelse på relevante nasjonale/internasjonale møtearenaer
- Koble sammen nettverket mot den etablerte industrien for å diskutere kostnadsdrivere og problemstillinger bransjen står overfor
- Gjennomføre idégenererings- og utviklingsmøter
- Gjennomføre markedsrelaterte og kompetansehevende workshops.

Medieklyngen

Medienæringen har et viktig samfunnsoppdrag på vegne av demokratiet, et oppdrag det er viktig å sikre levedyktige forhold for. Medieklyngen i regionen har i likhet med medienæringen generelt vært utsatt for store endringer, både teknologisk, journalistfaglig

og kommersielt. Dette har satt næringen under press og resultert i omfattende nedskjæringer.

Sentrale aktører i næringen, herunder søkerne Stavanger Aftenblad, NRK og Screen Story, ønsker å bidra til at den negative trenden i næringen snus. I tillegg har regionen høyteknologiske miljøer som søker nye markeder, både næringsmessig og geografisk. Den siste tids utvikling, ved at regionen har fått Arena Smart City, understreker regionens satsning på dette området. Dette initiativet har til hensikt å skape crossover-utvikling mellom medieklyngen og næringsklyngene rundt smart (både ARENA Smart City og NSCC).

Opprettelsen av Media City Bergen har gitt inspirasjon til å tenke langs samme linjer i vår region. Det er derfor tatt initiativ til å utrede en evt samlokalisering. Utredningen skal i tillegg gi oversikt over næringen i vår region.

I tillegg til en eventuell samlokalisering, er det satt i gang et arbeid med å etablere et klyngenettverk. Innovasjon Norge signaliserte tidlig at det ikke var rom for en ny medieklynge i klyngeprogrammet av samme format som NCE Media. Da det viste seg at klyngen i Bergen var svært samarbeidsvillig, ble derfor strategien heller å opprette en node av denne i vår region, med dedikerte ressurser. Innovasjon Norge stiller seg positive til dette, men signaliserer at det vil ta tid før en formalisering (og dermed finansiering m.m.) er på plass.

Ved å knytte seg til dette nettverket kan verdiskaping og antall arbeidsplasser økes i Stavangerregionen generelt og sentrale strøk spesielt.

Målsetting 2018:

- Bidra til klyngeetablering
- Få på plass en prosjektleder
- Gjennomføre klyngeaktiviteter